

CODI 28286 MITOLOGIA I LITERATURA

Profs.: Jordi CORS I MEYA
Esperanza RAMÍREZ SEVILLA

1. Objectiu i contingut

És un curs adreçat als estudiants de primer cicle, cursos primer o segon, de qualsevol especialitat excepte Filologia Clàssica. A fi d'aconseguir un coneixement adient i a fons dels continguts mítics corresponents, s'hi treballaran teòricament, i alhora pràcticament –tot prenent com a base d'anàlisi els textos literaris antics–, els principals temes que considerem que configuren una iniciació a la mitologia clàssica i que detallem en el *temari*; posarem tanmateix una particular atenció a alguns punts d'aquest temari que poden desvetllar més interès en uns alumnes que estan començant els seus estudis literaris, filològics, filosòfics, històrics, d'art o, en general, humanístics.

El mètode de treball, com acabem d'apuntar, serà paral·lelament teòric i pràctic; en ambdós aspectes caldrà fer un ús constant i crític de la bibliografia que és i serà facilitada. Juntament amb l'estudi teòric, es durà a terme la part pràctica: una lectura seguida, amb comentari, d'alguns textos clàssics triats pel seu contingut mític i la seva qualitat literària, i que han de fer més assequible, així, l'aprofundiment personal en el marc de l'anàlisi sistemàtica del temari.

Pretenem aconseguir l'objectiu de familiaritzar l'alumne amb el mite com a expressió privilegiada d'una cultura específica en un lloc i un moment determinats, a fi que desenvolupi la capacitat d'estar obert a escoltar atentament qualsevol expressió mítica que trobi i de saber, després, endinsar-s'hi, per un camí exigent d'interpretació. Així, al final de curs, l'estudiant haurà de ser capaç, concretament, de situar bé els grans relats mítics clàssics en el seu context, de recordar-ne, almenys esquemàticament, el contingut de la seva acció en les versions principals estudiades, de relacionar-los i, sobretot, d'aportar-ne una interpretació, a partir del coneixement a fons de les interpretacions importants que hi ha hagut del mite.

2. Temari

La matèria de què consta el curs inclou els temes de Mitologia Clàssica en general i sobre mites o sagues mítiques en particular als quals fan una àmplia referència els manuals que són mencionats a la Bibliografia, conjunt de temes que poden distribuir-se en relació amb els següents grans apartats temàtics principals:

- La noció de mite. Comparació amb altres nocions afins.
- Mite i literatura. Mite i religió.
- Els déus de l'Olimp.
- Els orígens. La Teogonia. Influxos orientals. Altres mites hesiòdics.
- Els mites de fundació.
- Els herois. Hèracles.
- La saga heroica. El cicle tebà. Altres llegendes locals.
- Mite i epopeia. Els herois de la guerra de Troia. Els retorns.
- La fundació de Roma. La llegenda d'Eneas.

- Les primeres interpretacions del mite. Al·legorisme, evemerisme.
- Les interpretacions del mite en el Renaixement.
- La mitologia comparada.
- Les interpretacions del mite contemporànies. Simbolisme, funcionalisme, estructuralisme.

No obstant això, d'aquests temes principals, seran tractats expressament a classe més aviat els més representatius per a la iniciació, segons s'ha indicat abans, respecte dels quals seran abordades més detingudament les qüestions més importants i que desvetllin un major interès.

3. Avaluació

Les respostes i opinions donades a classe, juntament amb la lectura diària comentada de la selecció de textos, seran elements importants per a l'avaluació. Tanmateix hi haurà també un examen, que servirà per constatar com els estudiants han assolit els objectius de l'assignatura. L'examen constarà de dues parts; la primera, teòrica, consistirà en la resposta a algunes qüestions o en l'exposició d'algun tema del programa; en la segona, caldrà fer el comentari i interpretació d'uns textos de contingut mític. A més, eventualment, s'haurà de presentar un treball escrit, sobre un tema acordat amb el professor, que representi una iniciació en la recerca de la interpretació dels mites, dins l'àmbit del programa d'aquesta matèria. Aprovat l'examen, la nota del treball –opcional– serà tinguda molt en compte per a la nota definitiva. Es recorda, finalment, que l'assistència habitual a classe es considera imprescindible per als bons fruits del treball col·lectiu diari i, per tant, serà valorada de cara al resultat final.

4. Tutoria integrada

Distribuïrem els estudiants en grups a principi de curs, a cadascun dels quals se'ls concretarà les setmanes que els pertocarà assistir a la tutoria integrada. Les sessions corresponents serviran per a resoldre dubtes, per a repassar i ampliar amb nou material comparatiu els punts del temari tractats a les classes i per a determinar el contingut i l'abast, al principi, i anar fent-ne el seguiment, després, del treball que poden dur a terme lliurement els alumnes. Si resulta convenient, utilitzarem les possibilitats de comunicació que ens ofereix el campus virtual.

5. Bibliografia (que serà comentada detalladament a classe)

- ALVAR EZQUERRA, J., *Diccionario Espasa. Mitología universal*, Madrid 2000.
- ALBINUS, L., *The House of Hades. Studies in Ancient Greek Eschatology*, Aarhus University Press 2000.
- BALDICK, J., *Homer and the Indo-Europeans. Comparing Mythologies*, London-New York 1994.
- BERMEJO BARRERA, J.C. - GONZÁLEZ GARCÍA, F.J. - REBOREDA MORILLO, S., *Los orígenes de la mitología griega*, Madrid 1996.
- BERNABÉ, A. - GARCÍA GUAL, C. - LEMOSÍN, R. - PIRART, E., *Mitología y Religión del Oriente Antiguo. III. Indoeuropeos*, Sabadell-Barcelona 1999.
- BOESPFLUG, F. - DUNAND, F. (eds.), *Le comparatisme en histoire des religions*, Actes du colloque international de Strasbourg, 18-20 septembre 1996, Paris 1997.

- BONNEFOY, Y. (ed.), *Diccionario de las mitologías y de las religiones de las sociedades tradicionales y del mundo antiguo*, Direc. de ---, Eds. de la tr. esp., LL. DUCH i J. PÒRTULAS, 6 vols., espec. vols. I-III, Barcelona 1996 (²1997) - 1997 (Paris 1981).
- BRELICH, A., *I Greci e gli dei*, Napoli 1985.
- BRUIT ZAIDMAN, L. - SCHMITT PANTEL, P., *La religion grecque*, Paris 1989.
- BURKERT, W., *Griechische Religion der archaischen und klassischen Epoche*, Stuttgart 1977. Tr. angl.: *Greek religion. Archaic and Classical*, transl. by J. Raffan, Cambridge, Mass. 1985.
- CHIRASSI COLOMBO, I., *La religione in Grecia*, Roma-Bari 1983.
- CHIRASSI COLOMBO, I. - SEPPILLI, T. (eds.), *Sibille e linguaggi oracolari. Mito, storia, tradizione*. Atti del convegno internazionale di studi Macerata-Norcia 20-24 settembre 1994, 1999.
- CHUVIN, P., *La mythologie grecque du premier homme à l'apothéose d'Héraclès*, Paris 1992.
- CORS I MEYA, J., *El viatge al món dels morts en l'Odissea*, Bellaterra 1984.
- DETIENNE, M., *La invención de la mitología*, trad. esp., Madrid 1985 (Paris 1981).
- DETIENNE, M. - SISSA, G., *La vie quotidienne des dieux grecs*, Paris 1989.
- DIEL, P., *Le symbolisme dans la mythologie grecque*, Paris ²1966. Trad. esp., Labor, Barcelona 1991.
- DODDS, E.-R., *Los griegos y lo irracional*, trad. esp., Madrid 1980 (University of California Press 1951).
- DUCH, LL., *Ciencia de la religión y mito. Estudios sobre la interpretación del mito*, Montserrat 1974.
- *Mite i cultura. (Aproximació a la logomítica, I)*, Montserrat 1995.
 - *Mite i interpretació. (Aproximació a la logomítica, II)*, Montserrat 1996.
- DUCHEMIN, J., *Prométhée. Histoire du mythe, de ses origines orientales à ses incarnations modernes*, 2000.
- DUMÉZIL, G., *Mythe et épopée*, I-III, París 1968-1973.
- *Les dieux souverains des Indoeuropéens*, París ²1977 (n'hi ha trad. castellana i catalana).
- EASTERLING, P.-E. - MUIR, J.-V. (eds.), *Greek Religion and Society*, Cambridge 1985.
- EDMUNDS, L., (ed.), *Approaches to Greek Myth*, Baltimore-London 1990.
- ELIADE, M., *Tratado de historia de las religiones*, trad. esp., Madrid 1981.
- *Mito y realidad*, trad. esp., Madrid 1970.
 - *Aspectos del mito*, trad. esp., Madrid 1973.
- FARAONE, CH. A. - OBBINK, D. (eds.), *Magika Hiera. Ancient Greek Magic and Religion*, Oxford-New York 1991.
- FRAZER, J.G., *La rama dorada*, trad. esp., México 1970.
- GALLARDO LÓPEZ, Mª D., *Manual de mitología clásica*, Madrid 1995.
- GARCÍA GUAL, C., *Prometeo: mito y tragedia*, Madrid 1979.
- *Mitos, viajes y héroes*, Madrid 1985.
 - *La Mitología. Interpretaciones del pensamiento mítico*, Barcelona 1987.
 - *Introducción a la mitología griega*, Madrid 1992.
- GARCÍA SÁNCHEZ, M., *Las mujeres de Homero*, Valencia 1999.
- GRANT, M. - HAZEL, J., *Diccionari de mitologia clàssica*, trad. cat., GEC, Barcelona 1997 (orig. 1973).
- GRIMAL, P., *Diccionario de mitología griega y romana*, trad. esp., Paidós, Barcelona 1981 (Labor, 1965)
- GUTHRIE, W. K. C., *The Greeks and their Gods*, Boston 1950.
- *Orpheus and the Greek Religion: a study of the Orphic movement*, London ²1952 (tr. esp. Buenos Aires 1970).

- HURST, A.; LÉTOUBLON, F. (eds.), *La mythologie et l'Odyssée. Hommage à Gabriel Germain*, Actes du Colloque International de Grenoble 20-22 mai 1999, Genève 2002.
- JESI, F., *Mito*, trad. esp., Barcelona 1976.
- JUNG C.G. - KERÉNYI, CH., *Introduction a l'essence de la mythologie*, trad. fr., Paris 1968 (orig. al. ⁴1951).
- KERÉNYI, C., *The Gods of the Greeks*, London 1988/1979 (1951).
- KIRK, G.S., *La naturaleza de los mitos griegos*, trad. esp., Barcelona 1984.
- *El mito. Su significado y funciones en la antigüedad y otras culturas*, trad. esp., Paidós, Barcelona 1985 (... *funciones en las distintas culturas*, Barral, 1973) (orig. ang. 1970).
- LARSON, J. (ed.), *Myth in Indo-European Antiquity*, Berkeley 1974.
- LÉVY-BRUHL, C., *La mitología primitiva*, trad. esp., Barcelona 1985.
- LÉVEQUE, P. - SÉCHAN, L., *Les grandes divinités de la Grèce*, Paris 1990.
- LITTLETON, C.S. (ed.), *The New Comparative Mythology. An anthropological Assessment of the Theories of G. Dumézil*, Berkeley 1966.
- LÓPEZ, J. - SANMARTÍN, J., *Mitología y Religión del Oriente Antiguo. I. Egipto - Mesopotamia*, Sabadell-Barcelona 1993.
- MALKIN, I., *The Returns of Odysseus. Colonization and Ethnicity*, Berkeley 1998.
- MANDER, P. - DURAND, J.M., *Mitología y Religión del Oriente Antiguo. II/1. Semitas occidentales*, Sabadell-Barcelona 1995.
- MARCO SIMÓN, F., *Illud Tempus, Mito y cosmogonía en el mundo antiguo*, Zaragoza 1988.
- Il mito. Guida storica e critica*, A cura di M. DETIENNE, Roma-Bari 1976.
- MARINATOS, N., *The Goddess and the Warrior. The Naked Goddess and Mistress of the Animals in Early Greek Religion*, 2000.
- NILSSON, M. P., *The Minoan-Mycenaean Religion and Its Survival in Greek Religion*, Lund 1950.
- *The mycenaean origin of Greek mythology*, Berkeley etc. ²1972 (1932).
- *Geschichte der griechischen Religion*, vol. I: München ³1967; vol. II: München 1974.
- OLALLA, P., *Atlas Mitológico de Grecia*, Road Editions, Atenas 2001.
- OLMO LETE, G. DEL - ARNAUD, D. - TEIXIDOR, J. - BRON, F., *Mitología y Religión del Oriente Antiguo. II/2. Semitas occidentales*, Sabadell-Barcelona 1995.
- OTTO, W., *Los dioses de Grecia*, trad. esp., Buenos Aires 1973.
- PEROWNE, S., *Mitologia romana*, trad. cat., Barcelona 1989 (orig. ang. 1969, 1983).
- ROHDE, E., *Psyche. Seelencult und Unsterblichkeitsglaube der Griechen*, Leipzig-Tübingen 1898 (rp. fotomecànica en un vol., Darmstadt 1974). Trad. cast. en 2 vols.: *Psique*, Barcelona 1973.
- ROSE, H.J., *Mitologia griega (A Handbook of Greek Mythology)*, Barcelona ²1973 (London ⁶1958).
- RUIZ DE ELVIRA, A., *Mitología Clásica*, Madrid 1988.
- SARIEL, J. - CUCURELLA, S. - MONCAU, C., *La mitologia clàssica. Literatura, art, música*, Barcelona 1994.
- SEZNEC, J., *Los dioses de la Antigüedad en la Edad Media y en el Renacimiento*, trad. esp., Madrid 1983.
- VERNANT, J.P., *Mito y pensamiento en la Grecia antigua*, trad. esp., Barcelona 1974.
- *Mito y sociedad en la Grecia antigua*, trad. esp., Madrid 1982.
- VERNANT, J.-P. - VIDAL-NAQUET, P., *Mythe et Tragédie en Grèce ancienne*, Paris 1972; ²1986 (tr. esp. 1987).
- *Mythe et Tragédie deux*, Paris 1986 (tr. esp. 1990).

VIDAL-NAQUET, P., *Le Chasseur noir*, Paris 1981 (²1983). Tr. esp.: *Formas de pensamiento y formas de sociedad en el mundo griego. El cazador negro*, Barcelona 1993.

WIND, E., *Los misterios paganos en el Renacimiento*, τραδ. εσπ., Μαδριδ 1985.

Αθυστα οριενταχι βιβλιογραφικα γενεραλ, δεοβρεσ δε ρεφερ\νχια ι δεσπροπε|δ
α περ ραονσ δεξετενσι | δελσ νομβροσοσ αρτιχλεσ εσπεχιαλιτζατσ θυε ποδριεν ι
νχλουρε-σσηι, α λα θυαλ χαλδρδ νατυραλμεντ αφεγιρ λεσ εδιχιονσ ι/ο τραδυχχιο
νσ ι χομενταρις δελ τεξτοσ θυε ηομ αναλιτζαρδ παραλAlelament, serà ampliada a
mesura que ho demani el tractament del temes concrets del programa.

